

**ЕКОНОМІКА ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ
ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

УДК 378.1: 342: 338: 33 (075.8)

**ДІЯЛЬНІСТЬ УНІВЕРСИТЕТІВ
ТА ІННОВАЦІЙНИХ СТРУКТУР
ЗА ЇХ УЧАСТЮ ЯК ЧИННИК
СТАЛОГО МІСЦЕВОГО
ТА РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ
В УМОВАХ ПРОВЕДЕННЯ
РЕФОРМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ
(НА ПРИКЛАДІ ННВК
“ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ
НАУКОВО-НАВЧАЛЬНИЙ
КОНСОРЦІУМ”)** ©

Г.М. КАЛЕТНИК,
*доктор економічних наук, професор,
академік НААН України,
президент ННВК “Всеукраїнський
науково-навчальний консорціум”,*

О.Г. ПІДВАЛЬНА,
*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри аграрного
менеджменту,*

Т.В. КОЛЕСНИК,
*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративного
менеджменту та альтернативних
джерел енергії,
Вінницький національний
аграрний університет
(м. Вінниця)*

Встановлено, що в умовах проведення реформи децентралізації у сталому розвитку об'єднаних територіальних громад, районів і регіонів важливу роль відіграють університети та інноваційні структури, створені за їх участю, що цілком відповідає моделі “потрійної спіралі” (університети – підприємства – влада) Г. Іцковича.

Проаналізовано досвід формування інноваційних структур на основі цієї моделі в зарубіжних країнах та Україні. Відзначена роль Вінницького національного аграрного університету у створенні інноваційних структур типу науково-навчального консорціуму. Виокремлено та проаналізовано два основні напрями впливу університету та консорціуму за його участі на сталий місцевий та регіональний розвиток, а саме: 1) підготовка та перепідготовка кадрів для місцевої і регіональної економіки, органів місцевої і регіональної влади; 2) розробка, комерціалізація та трансфер інноваційних технологій консорціуму підприємствам об'єднаних територіальних громад, районів і регіонів для збільшення податкових надходжень у місцеві бюджети. Доведено, що діяльність консорціуму справляє помітний позитивний вплив на підвищення конкурентоспроможності об'єднаних територіальних громад, районів і регіонів, передусім через зростання їх освітньо-кваліфікаційного та інноваційного потенціалів.

© Г.М. КАЛЕТНИК, О.Г. ПІДВАЛЬНА, Т.В. КОЛЕСНИК, 2018

Визначено стратегічні напрями подальшого розвитку консорціуму в контексті сталого місцевого та регіонального розвитку на основі SWOT-аналізу його діяльності. Обґрунтовано заходи, необхідні для утвердження університетів та інноваційних структур за їх участю як драйверів сталого місцевого та регіонального розвитку в умовах реалізації реформи децентралізації.

Ключові слова: університет, інноваційна структура, Всеукраїнський науково-навчальний консорціум, реформа децентралізації, сталий місцевий і регіональний розвиток.

Рис. 2. Табл. 2. Літ. 16.

Постановка проблеми. Процеси державотворення та реформування українського суспільства, які продовжуються більше чверті століття, вносять суттєві корективи у механізми сталого місцевого та регіонального розвитку. Відповідно до схваленої у 2014 році Урядом України Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні та затвердженого Плану заходів з її реалізації, досягнення орієнтирів сталого місцевого та регіонального розвитку передбачається, в тому числі, й за рахунок кооперативної взаємодії органів місцевого та регіонального самоврядування (ОМРС) з підприємствами, організаціями та установами на підвідомчій території. А з теорії відомо, що така взаємодія може приносити значний синергетичний ефект.

Як показує зарубіжний і, частково, вітчизняний досвід, у забезпеченні сталого місцевого та регіонального розвитку важливу роль відіграють університети та інноваційні структури, створені за їх участю (технопарки, технополіси, бізнес-інкубатори, консорціуми тощо).

Особливо перспективним в умовах проведенням реформи децентралізації нам видається формування такої інноваційної структури за участю університетів, як науково-навчально-виробничий комплекс (ННВК). Це пов'язано з тим, що ННВК мають можливість суттєво наростити не тільки власний інноваційний потенціал, але й потенціал ОМРС, а ще більше – підприємств, що забезпечують фінансову спроможність об'єднаних територіальних громад (ОТГ), районів та регіонів (рівня області) як головних адміністративно-територіальних одиниць в рамках реформи децентралізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Кроки і ключові заходи реформи децентралізації наведені у працях О.С. Падалка та В.В. Кулішова [1], С.А. Романюка [2] та ін. Питання інтеграції освіти, науки і виробництва відобразили у своїх працях Л. Клименко та Ю. Кондратенко [3], І.Ю. Підоричева [4] та ін. Особливості формування ННВК в Україні, зокрема ННВК “Всеукраїнський навчально-науковий консорціум” (ННК), висвітлили у своїх працях Г.М. Калетнік [5], І.В. Гунько, Е.А. Кіреєва [6]. Попередній аналіз впливу університетів та інноваційних структур за їх участю на місцевий та регіональний економічний розвиток провели О. Карпюк [7], О. Янковська та А. Зінченко [8]. Проте цей напрям наукових досліджень в умовах реалізації реформи децентралізації ще тільки формується.

Формулювання цілей статті. Метою статті є аналіз впливу університетів та інноваційних структур за їх участю, зокрема ННВК “Всеукраїнський навчально-науковий консорціум”, на місцевий і регіональний розвиток в умовах реалізації реформи децентралізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. В Україні з перших років її незалежності на органи місцевого та регіонального самоврядування покладалися важливі повноваження щодо забезпечення людей комфортними умовами проживання та сталого розвитку територіальних громад і регіонів на основі ефективного використання природних, трудових і фінансових ресурсів. Ці повноваження спочатку були закріплені в Законі України “Про місцеві Ради народних депутатів та місцеве і регіональне самоврядування” від 07.12.1990 р., а з 21.05.1997 р. – у Законі України “Про місцеве самоврядування в Україні”.

Однак донедавна більшість територіальних громад (через їхню надмірну подрібненість, слабку матеріально-фінансову базу тощо) неспроможні були виконувати свої повноваження навіть на мінімально необхідному рівні щодо надання якісних житлово-комунальних послуг, послуг транспорту та зв'язку, вуличного освітлення тощо. Тому 2014 року було взято курс на децентралізацію влади, наділення органів місцевого самоврядування не тільки необхідними повноваженнями, а й необхідними ресурсами.

Згідно Концепції реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 р., та затвердженого Плану заходів з її реалізації, в країні має бути побудована проста і логічна система місцевого самоврядування, яка візьме на себе більшість завдань щодо забезпечення життєдіяльності та підвищення якості життя населення ОТГ, районів і регіонів.

У контексті реалізації Концепції та Плану прийнято Закон України “Про співробітництво територіальних громад” від 17.06.2014 р., який закріпив організаційно-правові засади співробітництва територіальних громад, принципи, форми, механізми такого співробітництва, його стимулювання, фінансування та контролю.

Курс на реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади було підтверджено в Стратегії сталого розвитку “Україна- 2020”, схваленій Указом Президента України від 12.01.2015 р. Стратегічною метою реформи децентралізації визначено відхід від централізованої моделі управління, побудову ефективної системи територіальної організації влади, реалізацію положень Європейської хартії місцевого самоврядування, зокрема принципів субсидіарності, повсюдності і фінансової самодостатності місцевого самоврядування.

За Планом уряду та швейцарсько-українським проектом DESPRO, для того, щоб реформа відбулася, необхідно здійснити п'ять кроків і низку заходів [9].

Крок 1 – визначення територіальної основи органів місцевого і регіонального самоврядування та виконавчої влади (підготовка кадрів для державного управління та місцевого самоврядування, оптимізація трирівневої системи адміністративно-територіального устрою, планування мережі спроможних територіальних громад, добровільне об'єднання територіальних громад, стратегічне планування місцевого і регіонального розвитку на рівні ОТГ, районів і регіонів).

Крок 2 – розмежування повноважень між органами місцевого і регіонального самоврядування. Для органів ОТГ визначені такі повноваження: планування місцевого розвитку; питання забудови території; утримання об'єктів комунальної власності; надання житлово-комунальних та адміністративних послуг; утримання та розвиток місцевої інфраструктури, забезпечення пасажирських перевезень у межах громади; благоустрій території; середня дошкільна та позашкільна освіта; пожежна

безпека; муніципальна поліція; швидка медична допомога; первинна охорона здоров'я; культура та фізична культура; соціальна допомога. Для органів району визначені такі повноваження: спеціалізована шкільна освіта (виховання та навчання дітей у школах-інтернатах загального профілю, спортивні школи тощо); забезпечення надання вторинної медичної допомоги (стаціонари загального профілю); транспортна інфраструктура районного значення; утримання об'єктів спільної власності територіальних громад району. І, нарешті, для органів регіону встановлені такі повноваження: планування регіонального розвитку; професійно-технічна освіта; спеціалізована медична допомога (онкоцентри, кардіоцентри та інше); охорона навколишнього природного середовища; дороги та інша регіональна інфраструктура.

Крок 3 – передача основних повноважень державних адміністрацій органам виконавчої влади місцевого і регіонального самоврядування. За центральною владою передбачається залишити тільки право контролю. Для цього вводиться інститут префектів.

Крок 4 – фінансова, зокрема бюджетна, децентралізація. Для забезпечення сталого місцевого та регіонального розвитку необхідним є збільшенням ресурсної та фінансової бази ОТГ, районів і регіонів. Це, зокрема, передбачає: внесення необхідних зміни до Податкового та Бюджетного кодексів; переведення бюджетів ОТГ на прямі стосунки з державним бюджетом; закріплення за кожною ланкою самоврядування (громада, район, регіон) стабільної прибуткової бази; забезпечення делегованих повноважень відповідними ресурсами; запровадження нових видів міжбюджетних трансфертів (субвенцій на надання освітніх послуг загальноосвітніми навчальними закладами, підготовку робітничих кадрів ПТУ, надання медичних послуг); запровадження нової системи міжрегіонального вирівнювання (за доходами та видатками на одного жителя); перехід на банківське обслуговування розпорядників коштів місцевих бюджетів; скасування практики вилучення коштів місцевих бюджетів до державного бюджету; забезпечення доступу місцевої влади до фінансових ринків і кредитних ресурсів.

Крок 5 – забезпечення підвітності органів місцевого та регіонального самоврядування перед виборцями і державою. Для цього громадяни мають усвідомити свою відповідальність за результати виборів місцевої і регіональної влади, виявляти активність при проведенні громадського контролю за діяльністю керівників, депутатського корпусу та виконавчими органами ОТГ, районів і регіонів (згідно критеріїв ефективності роботи та дотримання законів). Передбачається також встановлення нових критеріїв адміністративної відповідальності керівників виконавчих ОМРС як розпорядників бюджетних коштів.

Згідно реформи децентралізації, планування й забезпечення сталого місцевого та регіонального розвитку в основному покладається на ОМРС. При цьому завдання центральних органів влади полягає в тому, щоб створити умови стимулювання економічної активності на місцевому рівні, надати ОТГ, районам і регіонам більше свободи у сфері господарського вибору, задіяти ефективні механізми та інструменти стимулювання підприємництва, місцевої економічної ініціативи і досягти на цій основі збалансованості місцевого та регіонального розвитку. Зрештою, це дозволить центральним органам влади зосередитися переважно на питаннях державної політики та макроекономіки.

В умовах реалізації реформи децентралізації більш повне задоволення загальних потреб ОТГ, районів і регіонів та індивідуальних потреб їхнього населення неможливе без ефективної діяльності підприємств різних форм власності, розміщених на їх території, тому що вони разом з населенням є важливими “донорами” доходної частини місцевих бюджетів (ОТГ, районів і регіонів). Згідно із змінами до Податкового кодексу, до неї з державного бюджету спрямовується 10 % податку на прибуток підприємств приватного сектору економіки. Крім того, спрямовується новий платіж – акцизний податок з реалізації суб’єктами господарювання роздрібної торгівлі підакцизних товарів. З бюджету розвитку передаються єдиний податок та податок на майно, зі спеціального фонду – екологічний податок (крім радіоактивних відходів) з одночасним збільшенням нормативу зарахування до 80 % (діюча норма – 35 %). Податки на доходи з фізичних осіб будуть надходити в бюджети області (15 %), міст обласного значення, районів та ОТГ (60 %), а також м. Києва (40 %), решта – у державний бюджет. Податок на прибуток підприємств повністю надходитиме в бюджет регіону. Це означає, що ОМРС кровно зацікавлені у збільшенні надходжень від цих податків, що можливе тільки за умови динамічного розвитку місцевої і регіональної економіки.

Особливу роль у розвитку місцевої та регіональної економіки відіграють людські, зокрема трудові, ресурси зі значним креативним потенціалом. Це пов’язано з тим, що в умовах глобалізації чітко окреслився тренд до підвищення креативності та мобільності робочої сили. Відповідно, головним суб’єктом економіки постіндустріального суспільства (економіки знань), за Р. Флоридою, стає креативний працівник. “Практично будь-якій галузі виробництва, – пише він, – від автомобілебудування до індустрії моди, харчової промисловості й інформаційних технологій, перемагає в кінцевому підсумку той, хто володіє творчим потенціалом” [10, с. 19]. Тому підготовка кадрів нової формації для всіх видів діяльності місцевої та регіональної економіки набуває в сучасних умовах першорядного значення. А це означає, що роль університетів в освітньому просторі ОТГ, районів і регіонів ще більше зростає.

Важливу роль у розвитку місцевої та регіональної економіки відіграють інформаційні ресурси, зокрема ті, що ґрунтуються на ідеях і знаннях, нагромаджених у результаті науково-технічної діяльності людей. Зазвичай вони виступають у формі, придатній для використання та відтворення, а саме – у формі інновацій (ідей, новітніх продуктів в галузі техніки, технології, організації праці, управління). У їх продукуванні чільне місце займають університети, галузеві науково-дослідні інститути (НДІ), а також науково-дослідні конструкторські підрозділи підприємств. Конкретні творці інновацій (інноватори) зазвичай підпадають під певну систему захисту та комерціалізації інтелектуальної власності, яка, зокрема, передбачає патентування винаходів, продаж патентів і ліцензій тощо.

Залучення до процесу виробництва трудових ресурсів із значним креативним потенціалом, інновацій та інвестицій дозволяє організувати на підприємствах місцевої і регіональної економіки вискоєфективне інноваційне виробництво – з високою продуктивністю праці, високою часткою доданої вартості, значним експортним потенціалом тощо. Це в умовах проведення реформи децентралізації, коли результати діяльності підприємств безпосередньо впливають на доходи місцевих бюджетів, висуває підвищені вимоги до ОМРС щодо управління сталим розвитком ОТГ, районів і регіонів. В умовах проведення реформи децентралізації вони [11, с. 22]:

- розробляють стратегічні плани ОТГ, районів і регіонів та імплементують їх у діяльність усіх підприємств, установ і організацій на підвідомчій території, враховуючи усі складові сталого розвитку – економічну, соціальну та екологічну;
- реформують структуру управління сталим розвитком території відповідно до завдань та цілей стратегії;
- забезпечують перманентне навчання персоналу та сприяють у підвищенні кваліфікації співробітників “своїх” підприємств;
- працюють над створенням робочих місць та залученням інвестицій;
- розвивають інфраструктуру та впроваджують енергоефективні технології;
- сприяють розвитку та диверсифікації бізнесу;
- розвивають партнерські стосунки з бізнесом, спонукають бізнес до соціальної, екологічної та етичної відповідальності;
- налагоджують партнерські відносини з представниками громади (в ОТГ) чи громад (в районах і регіонах), працюють (в разі необхідності) над зміною ментальності громадян, формують корпоративну культуру громади (громад) і окремих громадян;
- розвивають співпрацю з університетами та інноваційними структурами ми за їх участю.

Отже, у сталому розвитку ОТГ, районів і регіонів в умовах реалізації реформи децентралізації підвищується роль університетів та інноваційних структур, створених за їх участю, що цілком відповідає моделі “потрійної спіралі” (університети – підприємства – влада) Генрі Іцковича [12].

Суть цієї моделі, як показано на рис. 1, полягає у взаємодії університетів, підприємств і влади на кожному з етапів створення та використання інноваційного продукту. Необхідність же її запровадження пов’язана з тим, що в будь-якій системі (в т. ч. й ОТГ, району і регіону), яка функціонує в ринкових умовах, необхідно прагнути до максимально можливої швидкості поширення всіх видів інформації та трансферу інновацій задля підвищення її конкурентоспроможності. Відповідно, неприпустимою є закритість і слабкість міждисциплінарних, міжгалузевих та інших взаємодій у трикутнику “університети – підприємства – влада”.

Модель “потрійної спіралі” передбачає нову організаційну структуру взаємозв’язків, причому як всередині інноваційної структури, так і за її межами. У ній вертикальним механізмам управління протиставляються горизонтальні – на основі мережних зв’язків між учасниками інноваційної структури. До речі, саме динаміка їх взаємодії, якість їхнього взаєморозуміння і є ключовими параметрами “потрійної спіралі”, що й приносить ефект синергії. Для забезпечення необхідної динаміки і взаєморозуміння між учасниками структури в ній необхідно створювати колегіальні органи та планомірно впроваджувати децентралізований підхід до прийняття рішень, переходячи від наказів зверху до спільних ініціатив.

За оцінками датських експертів, учасники мережних структур мають можливість учетверо підвищити свій інноваційний потенціал порівняно з тими суб’єктами, що функціонують і розвиваються поза ними [13]. Зростання інноваційного потенціалу та генерування ефекту синергії у мережній структурі зазвичай відбувається завдяки налагодженню кооперації між науково-дослідним та виробничим секторами, розвитку партнерства між владою та інноваторами,

залученню висококваліфікованих кадрів, зокрема із сфери освіти, розширенню зовнішніх зв'язків, розвитку аутсорсингу, зростанню інвестиційної привабливості учасників інноваційних структур. При цьому різко зростає ефективність взаємодій на основі трансферу інновацій не тільки в мережевій структур, але й за її межами.

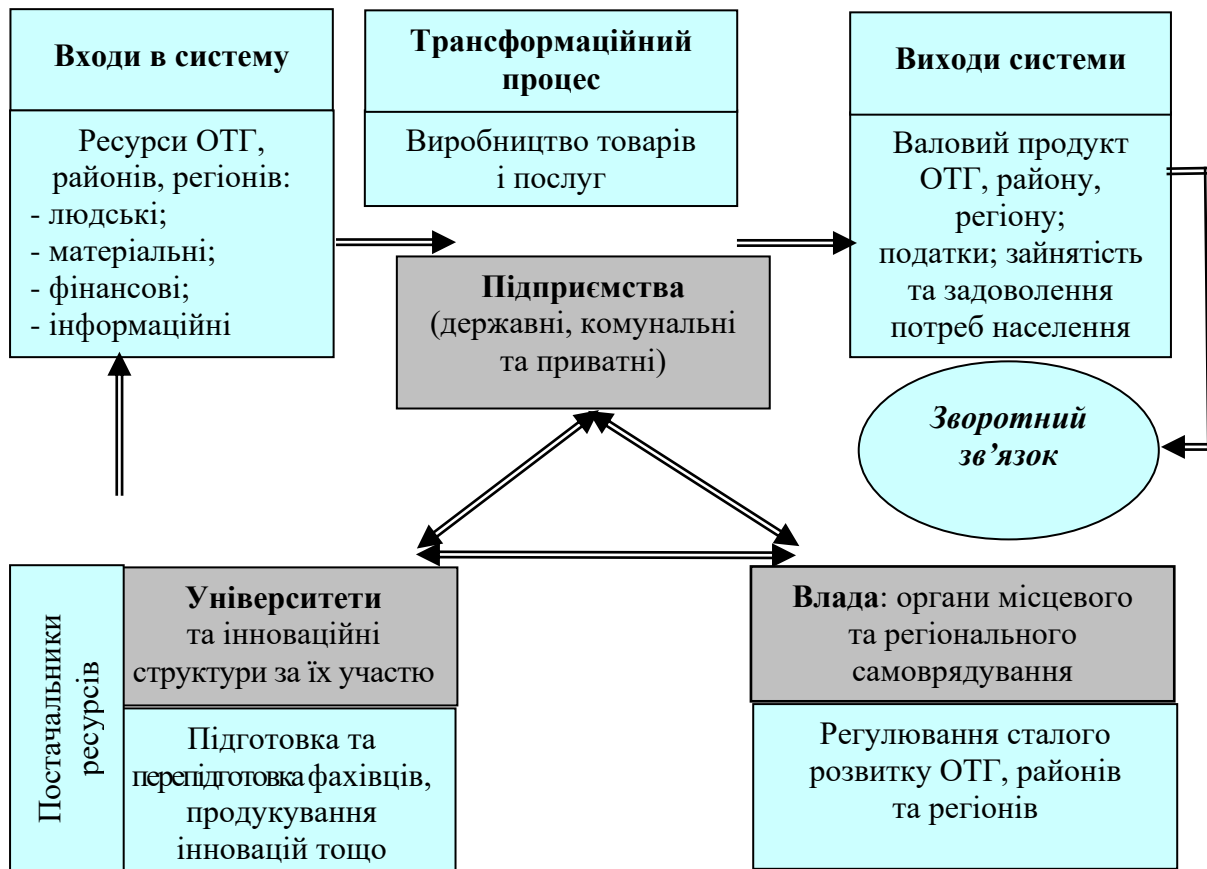

Рис. 1. Системне представлення управління сталим розвитком ОТГ, районів та регіонів з позицій моделі “потрійної спіралі”

Джерело: розробка авторів

У моделі “потрійної спіралі” ключовою є ідея про те, що саме університети мають бути головною рушійною силою інноваційних структур. Проте вони не повинні протиставлятися іншим учасникам таких структур, а, навпаки, мають бути відкритими до якомога тіснішої співпраці з тим, аби сприяти сталому місцевому та регіональному розвитку. Щоправда, університети й самі по собі справляють досить суттєвий вплив на місцевий і регіональний розвиток – через підготовку та перепідготовку кваліфікованих кадрів, розробку, комерціалізацію та трансфер інновацій, надання робочих місць, купівлю товарів і послуг у місцевих і регіональних виробників тощо.

Реалізація моделі “потрійної спіралі” в зарубіжних країнах виявилася в тому, що на базі університетів сформувалися потужні інноваційні структури (технопарки, технополіси, ННВК, консорціуми тощо), до яких також увійшли державні дослідницькі центри (в т. ч. академічні), дослідні центри корпорацій та інших

учасників. Класичними прикладами таких структур є Кремнієва долина (США), Кембриджський ННВК (Велика Британія), аналогічні структури на базі провідних університетів світу [6, с. 9-10].

В Україні в умовах реалізації реформи децентралізації формування інноваційних структур на засадах “потрійної спіралі” є надзвичайно актуальним, оскільки таким чином можна суттєво підвищити інноваційний потенціал усіх їх учасників, а в підсумку – конкурентоспроможність ОТГ, районів, регіонів, зокрема за індикаторами освітньо-кваліфікаційного та інноваційного потенціалу. Безсумнівно, формування інноваційних структур на базі університетів – це довгий і тернистий шлях, який в середньому становить чверть століття. Але це саме той шлях, який українським учасникам таких структур слід пройти, аби досягти успіху та забезпечити вагомий внесок у сталий розвиток територій. І рух у цьому напрямку в умовах реформи децентралізації вже розпочався.

Так плідна співпраця у форматі “Університет – підприємства – місцева влада”, започаткована між Національним технічним університетом України “Київська політехніка” (КПІ), Науковим парком “Київська політехніка” та Київською міською державною адміністрацією. Меморандум, підписаний 12 квітня 2018 року трьома зацікавленими сторонами, став початком у дуже важливій справі – розвитку високих технологій та інноваційного підприємництва, а відтак – подолання багатьох проблем столиці та країни загалом. З цією метою передбачається активізація роботи стартап-школи КПІ Startup School “Sikorsky Challenge”, створення інноваційної екосистеми “Sikorsky Challenge” та побудови в КПІ Інноваційного міста “Polyteco Science City” із залученням інвестиційної компанії ILand Management та компанії “Nature Technologies” [14].

Колектив Вінницького національного аграрного університету (ВНАУ) ще з 2010 року шукав власну модель оптимального поєднання інноваційного, фінансового та управлінського потенціалів університетів, наукових установ та бізнесу із врахуванням досвіду кращих університетів світу. І така модель була знайдена у вигляді ННВК “Всеукраїнський науково-навчальний консорціум” [5].

Ідея керівництва ВНАУ, зокрема його Президента Г. М. Калетніка, щодо створення на базі університету нової для України інноваційної структури була підтримана на урядовому рівні – Постановою Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 р. “Про створення Навчально-науково-виробничого комплексу “Всеукраїнський науково-навчальний консорціум”. Засновниками Консорціуму виступили ВНАУ та Інститут біоенергетичних культур і цукрових буряків Національної академії аграрних наук (НААН) України. Збори колективів засновників затвердили Статут консорціуму, установчий договір та концепцію його розвитку [5, с. 9]. У 2014 році до складу членів-засновників консорціуму приєднався колектив Інституту продовольчих ресурсів НААН України.

Основна мета діяльності Консорціуму – поєднання наукового, навчального, виробничого та фінансових потенціалів ВНАУ, галузевих НДІ та успішних підприємств для створення цілісної системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для сільського господарства та інших видів економічної діяльності, вирішення проблеми формування бази для набуття практичних навиків студентами та аспірантами, стажування викладачів, проведення спільної науково-дослідної діяльності вчених, скорочення циклу розробки нових технологій, забезпечення трансферу інноваційних розробок у виробництво [5, с. 10].

Діяльність Консорціуму стала прикладом інноваційного розвитку для інших закладів вищої освіти (ЗВО) України та заклала основу для законодавчого закріплення даної організаційної форми кооперативної взаємодії університетів, державних наукових установ та виробничих структур. Майже через рік після створення Консорціуму в Законі України “Про вищу освіту” від 01.07.2014 р., зокрема у ст. 27, визначено, що ЗВО можуть бути засновником (співзасновником) інших юридичних осіб, які провадять свою діяльність відповідно до напрямів навчально-науково-виробничої, інноваційної діяльності, що вони можуть утворювати навчальні, навчально-наукові та навчально-науково-виробничі комплекси, наукові парки та входити до складу консорціуму. При цьому всі учасники комплексу, консорціуму зберігають статус юридичної особи і фінансову самостійність.

Нині ННВК “Всеукраїнський ННК” є інноваційною структурою, яка має потужний потенціал: 85 докторів наук та 405 кандидатів наук, 32 спеціальності підготовки молодших спеціалістів, бакалаврів та магістрів, 25 спеціальностей підготовки докторів філософії, 13 спеціальностей захисту кандидатських та докторських дисертацій, 11 фахових наукових видань, 62 наукові лабораторії, 48 філій кафедр ВНАУ у дослідних господарствах та селекційних станціях Консорціуму [6, с. 10].

Ядром Консорціуму є ВНАУ – навчальний заклад I-IV рівнів акредитації, освіту в якому здобувають близько 14 тисяч студентів. Заклад здійснює підготовку фахівців відповідних професійних напрямів і спеціальностей, яких потребує аграрний сектор економіки, за такими освітньо-кваліфікаційними рівнями: молодший спеціаліст – з 18 напрямів; бакалавр – з 21 напрямку; магістр – з 24 спеціальностей. На сьогодні структура університету включає: 6 факультетів (агрономічний, технології виробництва та переробки продукції тваринництва, механізації сільського господарства, економіки та підприємництва, обліку та аудиту, менеджменту та права); 3 науково-дослідних інститути (біопалив та біомас, селекції та насінництва, лісництва та мисливствознавства); 33 кафедри (в т.ч. 25 випускових), аспірантуру, 7 коледжів, Український центр навчання та підтримки фермерів, машинно-технологічну станцію “Модуль”, ботанічний сад “Поділля”, Навчальні практичні бази, Навчальне конструкторське бюро з конструювання сільськогосподарської техніки, Навчальну бухгалтерію, Навчально-дослідне поле, Дрогобицький центр комплексного проектування та НДГ “Агрономічне”. Навчально-виховний процес та науково-дослідницьку діяльність в університеті забезпечують 424 викладачі, з них: 41 доктор наук та 242 кандидати наук.

У форматі моделі “потрійної спіралі” ВНАУ, як ядро Консорціуму, в умовах проведення реформи децентралізації має забезпечувати тісну взаємодію не тільки його учасників, але й взаємодію між його учасниками та підприємствами й ОМРС у контексті сталого місцевого та регіонального розвитку. Основними є два напрями цієї взаємодії:

1. Підготовка та перепідготовка кадрів для місцевої і регіональної економіки, ОМРС. Консорціум, і насамперед ВНАУ, стали справжньою “кузнею” кадрів для місцевої і регіональної економіки. Нині наскрізна підготовка фахівців проводиться від кваліфікованого робітника до доктора наук. Більше 10 тис. студентів, курсантів, слухачів навчаються за експериментальними програмами, які відповідають кращим світовим зразкам, більше 2 тис. студентів пройшли практику за кордоном, кращі з яких працюють в науково-дослідних господарствах та селекційних станціях Консорціуму [6, с. 10].

У ВНАУ підготовка фахівців для ОМРС ведеться на факультеті менеджменту та права за освітньо-кваліфікаційним рівнем “магістр” і спеціальністю “Публічне управління та адміністрування”. Крім того, ВНАУ увійшов до переліку ЗВО, уповноважених здійснювати атестацію осіб, які претендують на вступ на державну службу за цією спеціальністю щодо вільного володіння державною мовою.

Підвищення кваліфікації керівників та спеціалістів АПК й інших фахівців-аграріїв проводиться у ВНАУ за 13 напрямками. Щоправда, останніми роками спостерігається тенденція до погіршення динаміки кількості слухачів курсів підвищення кваліфікації, що викликано обмеженням у надходженні бюджетних коштів до ЗВО для забезпечення процесу підвищення кваліфікації.

Також на базі ВНАУ успішно функціонує навчально-методична госпрозрахункова лабораторія з охорони праці Центру підвищення кваліфікації, післядипломної освіти та дорадництва. До викладацької діяльності на базі лабораторії залучаються викладачі університету та фахівці-практики з Управління Держпраці у Вінницькій області та ВП “Ладижинська ТЕС” ПАТ “ДТЕК ЗАХІДЕНЕРГО”.

Студенти ВНАУ проходять практику на базі науково-дослідних установ Консорціума, підприємств та ОМРС. Таким чином вони одержують можливість творчого використання набутих знань і вмінь у власній практичній діяльності. Особливу цінність мають ті знання і навички студентів, які апробуються в магістерських роботах на замовлення баз практики та приносять безпосередній економічний ефект. Крім того, студенти ВНАУ проходять теоретичну та практичну підготовку в зарубіжних ЗВО. У 2017 році понад 170 студентів ВНАУ мали можливість пройти навчально-виробниче стажування з ведення сільського господарства в Польщі, Голландії, Німеччині, Фінляндії, Швеції, Швейцарії, Данії та США.

Помітно активізувався процес фахового підвищення кваліфікації (стажування) працівників ВНАУ на базі науково-дослідних установ Консорціуму, у ВНЗ України та на виробництві. У 2017 р. підвищення кваліфікації (стажування) пройшли 59 науково-педагогічних працівників університету. А на базі ВНАУ за 2017 рік пройшли стажування 42 педагогічних та науково-педагогічних працівники з інших ЗВО.

З метою засвоєння зарубіжного досвіду та запровадження в навчальному процесі міжнародної практики інноваційних освітніх технологій, формування особистісних якостей для виконання професійних завдань при підготовці фахівців аграрної сфери 14 науково-педагогічних працівників університету пройшли у 2017 році міжнародне стажування – у Республіці Польща (Познанський природничий університет м. Познань, Національний університет ім. Люїса – м. Новий Сонч, Університет суспільних наук – м. Лодзь), Франції (Міжнародний університет Шиллера, м. Париж), Фінляндії (Західно-Фінляндський коледж, м. Гуйтнінен).

Для забезпечення інтеграції аграрної освіти з бізнесом і сприяння працевлаштуванню своїх випускників ВНАУ плідно співпрацює з такими підприємствами та корпораціями, як: Індустріальна молочна компанії “ІМК” (м. Київ), ТОВ “Агро-союз Україна”, ТОВ “UkrLandFarming”, ПАТ “Миронівський хлібопродукт”, ПАТ “РАЙЗ”, ТОВ “НІБУЛОН”, ПрАТ “Зернопродукт МХП”, СТОВ “Кряж і К”, ПАТ “Миронівський хлібопродукт”, ТОВ “Краєвид Поділля”, АТ “Явір – Агро-сервіс”, ТОВ “Агрона Фрут Лука”, СП “Агрона Фрут Україна”, ПСП “Промінь”, СВК “Прогрес”, СВКП “Колос”, ТОВ “Дніпро”, ТОВ “Хмільницьке”, ПрАТ “Вінницький олійно-жировий комбінат”, СТОВ АФ “Ольгопіль” та ін.

2. Розробка, комерціалізація та трансфер інноваційних технологій Консорціуму підприємствам ОТГ, районів і регіонів для збільшення податкових надходжень у місцеві бюджети. Ступінь проникнення інноваційних технологій в АПК України, зокрема, Вінницької та Київської областей, де базується більшість учасників та підрозділів Консорціуму, є низьким. Відповідно, сільськогосподарська продукція та продукти харчування часто не відповідають міжнародним стандартам, мають короткий ланцюг і низьку частку доданої вартості, що знижує їх доходність, експортну виручку, розмір податків у місцеві бюджети. Тому перед Консорціумом стоять дуже конкретні завдання щодо “інноваційного запилення” (термін М. Кастельса) підприємств, насамперед АПК.

Відштовхуючись від цього ключового завдання, затверджена тематика науково-дослідних робіт, які будуть проводитися колективами Консорціуму у 2018-2020 рр. Вона включає такі напрями:

- розвиток біоенергетики,
- удосконалення технології вирощування цукрових буряків,
- використання відновлювальних енергетичних ресурсів у формуванні системи енергозабезпечення сільських територій,
- підвищення енергоефективності та екологічності біодизельного палива, біогазу, біоетанолу;
- науково-технічне обґрунтування ефективності використання поновлювальних джерел енергії в особистих селянських господарствах та забезпечення енергетичної автономії АПК.

Відповідним чином орієнтується й діяльність учасників та підрозділів Консорціуму, зокрема ВНАУ. Основним напрямком наукових досліджень в університеті є напрям наукової школи “Економічна доцільність виробництва та споживання біопалив в Україні” під керівництвом академіка НААН України, д.е.н., професора Калетніка Г.М. (держ. реєстраційний № 0012V002951). За цим напрямом у ВНАУ виконувалось і виконується ряд науково-дослідних тем, а саме: “Парадигма енергетичної безпеки України в XXI столітті” (держ. реєстраційний № 0012V002952), “Фінансово-кредитне забезпечення розвитку виробництва біопалива в Україні”, “Напрями формування та ефективного використання ресурсного потенціалу аграрних підприємств”, “Інфраструктура аграрного ринку у формуванні цін на сільськогосподарську продукцію”, “Трансформація економічного механізму регулювання ринку агропродовольства”, “Розвиток біопаливної галузі – шлях інвестиційної привабливості Вінницького регіону”, “Економічний механізм інвестування підприємств олійно-жирового підкомплексу АГЖ” та ін.

Зроблені перші кроки щодо розширення наукових досліджень та реалізації проектів розвитку біоенергетики на базі інших учасників Консорціуму та їхніх структурних підрозділів. Одними з перших до цієї роботи підключилися фахівці Уладово-Люлінецькій дослідно-селекційної станції Інституту біоенергетичних культур та цукрових буряків НААН України, що потребувало оновлення матеріально-технічної бази станції.

Виконання масштабних науково-дослідних тем неможливе без тісної співпраці науковців Консорціуму з колегами з України, зокрема університетів, установ НАН України та НААН України, а також зарубіжних країн шляхом підписання договорів про співпрацю, проведення міжнародних науково-практичних

конференцій тощо. На Вченій раді Консорціуму, яка відбулася 20.03.2018 р., його віце-президент, директор Інституту біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН М. В. Роїк запропонував науковцям цієї інноваційної структури активніше долучатися до спільних міжнародних наукових проектів в рамках програми “Горизонт-2020”, якою передбачено, що українські організації на реалізацію своїх проектів отримають 17,23 млн євро [15].

Ми ж вважаємо, що для підвищення ефективності співпраці науково-дослідних підрозділів Консорціуму та інших організацій, в т. ч. міжнародних, вирішення наукових проблем, що вимагають значних обчислювальних ресурсів, необхідно долучитися до автоматизованих систем наукових досліджень, або ГРІД-інфраструктури, яка інтенсивно розвивається за кордоном, зокрема в Євросоюзі (EGI – The European Grid Infrastructure).

Варто зазначити, що науковці Консорціуму все частіше залучаються до виконання госпдоговірних наукових досліджень за замовленнями підприємств, що безпосередньо позначається на розвитку місцевої й регіональної економіки, наповненні місцевих бюджетів. Зокрема, науковці ВНАУ активно співпрацюють на госпдоговірних началах щодо трансферу інноваційних технологій з такими підприємствами Вінницької області, як: ПП “Кряж”, ЗАТ ПК “Поділля”, АПНВП “Візит”, ЗАТ “Зернопродукт”, ТОВ “Агрона Фрут Україна”, ПрАТ “Літинський молочний завод”, ТОВ “АгронаДжус Україна”, ПП “Екомолпродукт”, ТОВ “Літинський м’ясокомбінат”, ТОВ “Хмільницький завод СЗМ “Молочний Візит”, ДП ДГ “Олександрівське” Тростянецького району, ТОВ СП “Мед Поділля”, ПП “БТУ-Центр” (м. Ладижин) та ін.

Звичайно, виконання наукових досліджень на замовлення підприємств потребує їх комерціалізації, оскільки без цього складно визначити їх ефективність. Комерціалізація має починатися вже тоді, коли є попит на певний інноваційний продукт у переробних підприємств, наприклад, технологію з виробництва біопалива. Так Інститут біоенергетичних культур і цукрових буряків з орієнтацією на цю технологію надає на комерційних засадах посадковий та насінневий матеріал відповідних культур власної селекції (міскантус, свічграс, верба, тополя та ін.) та послуги з наукового супроводу щодо вирощування енергетичних культур. Завершуватись комерціалізація наукових досліджень має тоді, коли досягнута точка беззбитковості і для розробника, і для споживача інноваційного продукту.

При комерціалізації інноваційних продуктів Консорціуму особливо перспективним може стати маркетинговий підхід, тому що він передбачає вивчення попиту цільових ринків та великих компаній на той чи інший інноваційний продукт та його супровід аж до реалізації й отримання економічного ефекту у вигляді прибутку для підприємств та Консорціуму і зростання надходжень у вигляді податків до місцевих бюджетів – для ОМРС, що сприяє сталому місцевому та регіональному розвитку (рис. 2).

Сталим місцевий і регіональний розвиток можна вважати, якщо, по-перше, забезпечується бажаний рівень виробництва (що задовольняє соціальні та економічні потреби населення й господарюючих суб’єктів); по-друге, реалізується принцип вирівнювання соціально-економічних показників життєдіяльності ОТГ, районів і регіонів (за критеріями вирівнювання); по-третє, забезпечується збереження й

накопичення економічного потенціалу територій; по-четверте, підвищується рівень конкурентоспроможності територій; по-п'яте, підтримується високий рівень їхньої екологічної безпеки.

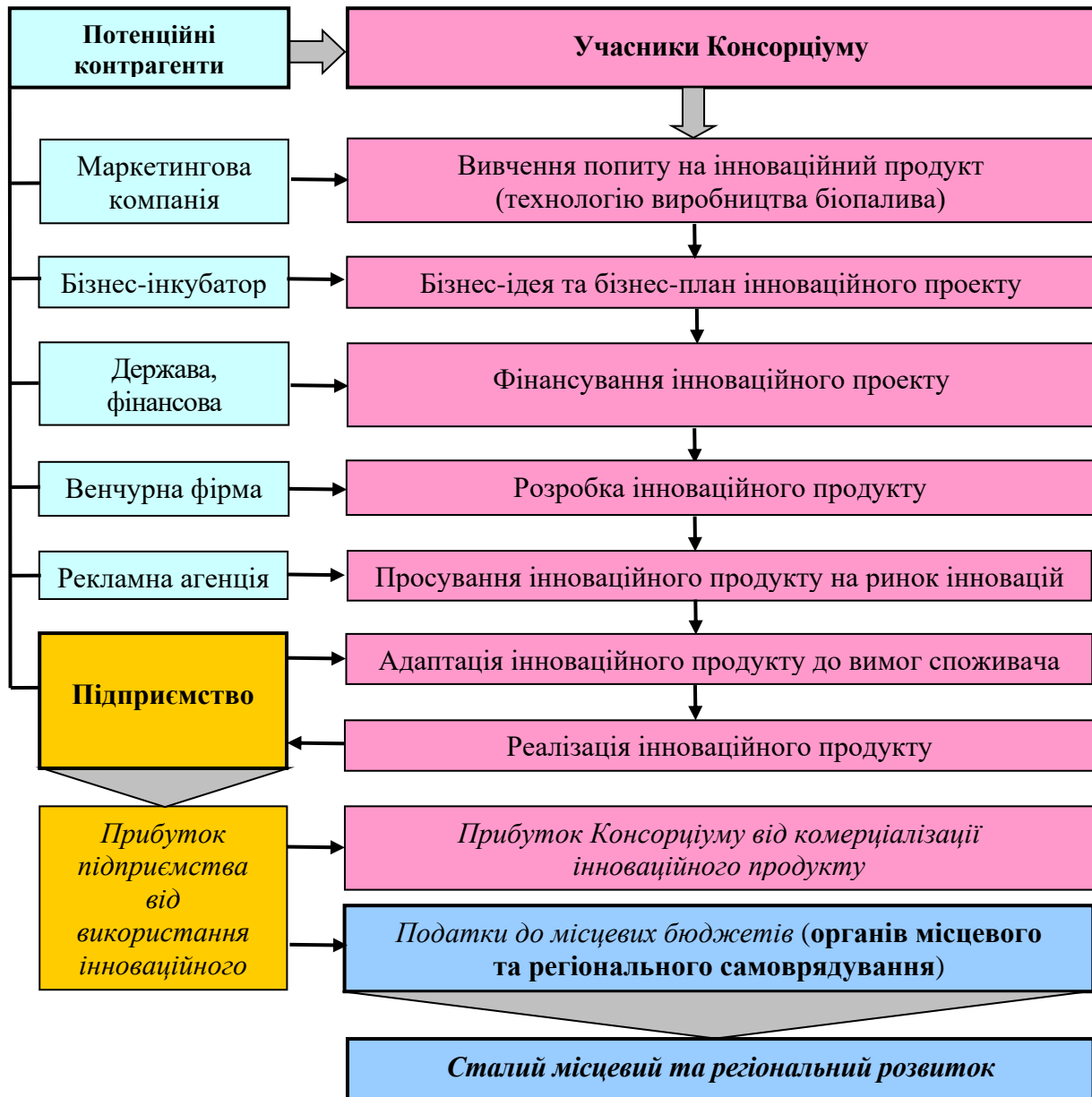

Рис. 2. Розробка, трансфер та комерціалізація інноваційних продуктів ННВК “Всеукраїнський ННК” як чинник сталого місцевого та регіонального розвитку

Джерело: розробка авторів

Наведене вище свідчить про те, що діяльність Консорціуму справляє помітний позитивний вплив на сталий розвиток та підвищення конкурентоспроможності ОТГ, районів і регіонів, передусім через зростання їхнього освітньо-кваліфікаційного та інноваційного потенціалів. У Вінницькій області діяльність Консорціуму й, передусім ВНАУ, сприяла тому, що достатньо високим є її рейтинг (порівняно з

іншими регіонами України) за деякими показниками конкурентоспроможності, зокрема щодо підвищення кваліфікації персоналу, доступності дослідницьких та освітніх послуг, співпраці університетів і бізнесу в НДДКР тощо (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняльна оцінка рівня конкурентоспроможності Вінницької області за показниками освітньо-кваліфікаційного та інноваційного потенціалів, 2013 р.

Складові конкурентоспроможності та їх індикатори	Бал	Рейтинг	Кращий регіон (область)		Частка від нього, %
			назва	бал	
Вища освіта та професійна підготовка	4,32	23	Харківська	5,28	81,8
Охоплення середньою освітою, %	94,00	22	6 регіонів	100,00	94,0
Охоплення вищою освітою, %	44,89	22	2 регіони	100,00	44,9
Якість системи освіти	3,99	17	Харківська	4,55	87,7
Якість викладання математики та природничих наук	4,23	16	Чернівецька	4,76	88,9
Якість шкіл менеджменту	3,01	21	м. Київ	3,77	79,8
Доступ до Інтернету в учбових закладах	4,52	25	м. Севастополь	5,22	86,6
Доступність дослідницьких та освітніх послуг	4,61	11	Харківська	5,51	83,7
Підвищення кваліфікації персоналу	3,18	6	Донецька	3,44	92,4
Інновації	3,05	12	Харківська	3,60	84,7
Здатність до інновацій	4,07	11	Волинська	4,25	95,8
Якість науково-дослідних закладів	3,52	17	Харківська	4,83	72,9
Витрати компаній на НДДКР	2,68	27	Сумська	3,33	80,5
Співпраця університетів і бізнесу в НДДКР	3,14	10	Харківська	3,95	79,5
Держзакупівлі високотехнологічної продукції	3,45	4	Волинська	3,53	97,7
Наявність наукових та інженерних кадрів	3,26	18	Харківська	4,62	70,6
Патенти на винаходи, на млн. осіб	0,76	18	м. Київ	13,90	5,5
Охорона інтелектуальної власності	3,44	1	Вінницька	3,44	100,0

Джерело: складено і розраховано за останніми даними Фонду “Ефективне управління” [16, с. 130-131]

Для того, щоб визначити стратегічні напрями подальшого розвитку Консорціуму в контексті сталого місцевого та регіонального розвитку, проведемо SWOT-аналіз його діяльності з виявленням сильних і слабких сторін, можливостей і загроз (табл. 2).

Зрозуміло, що стратегічні напрями розвитку Консорціуму мають базуватися, з одного боку, на максимальному використанні його сильних сторін та наявних можливостей, а з іншого – на нейтралізації слабких сторін та ключових загроз.

Висновки. Для утвердження університетів та інноваційних структур за його участю, зокрема ННБК “Всеукраїнський ННК”, як драйверів сталого місцевого та регіонального розвитку в умовах реалізації реформи децентралізації, необхідно:

1. Сповна використати можливості, надані Законом України “Про вищу освіту”, щодо формування інноваційних структур за участю університетів. Законодавчо врегулювати відносини у трикутнику “університети – підприємства – місцева та регіональна влада”, що дозволить створити сприятливий клімат для їх кооперативної взаємодії і позитивно впливатиме на підготовку креативних працівників, поширення та впровадження інновацій і, в підсумку, забезпечуватиме сталий місцевий та регіональний розвиток.

Таблиця 2

**SWOT-аналіз діяльності ННБК “Всеукраїнський ННК”
в контексті сталого місцевого та регіонального розвитку**

Сильні сторони	Слабкі сторони
Достатня кількість кваліфікованих кадрів, в тому числі висока частка осіб із науковими ступенями кандидата та доктора наук. Значна матеріально-технічна, зокрема експериментальна, база для проведення НДДКР. Значна участь приватних джерел у фінансуванні сектора освіти. Зацікавленість членів Консорціуму у співпраці. Високий рівень активності у сфері охорони інтелектуальної власності.	Низька схильність підприємців і представників органів місцевого та регіонального самоврядування до співробітництва з Консорціумом. Недостатність фінансування сектору науки через держбюджет та приватні джерела. Незначна участь учасників Консорціуму в міжнародних науково-дослідних проектах. Низькі показники публікацій вчених у міжнародних виданнях, включених до наукометричних баз Scopus та Web of Science. Недостатній розвиток системи комерціалізації результатів НДДКР.
Можливості	Загрози
Удосконалення інституційно-правового забезпечення взаємодії Консорціуму з органами місцевого та регіонального самоврядування та підприємствами на їх території. Зростання і поліпшення компетенцій людських ресурсів у результаті якісного розвитку освіти на вищому рівні. Зростання співробітництва із зарубіжними партнерами, що надає можливість участі в міжнародних дослідних програмах і проектах. Інтеграція науковців Консорціуму до міжнародної GRID-інфраструктури, профінансованої з ресурсів ЄС. Покращення співробітництва підприємств із сектором науки Консорціуму.	Міграційний вплив кваліфікованих кадрів, спричинений постійним недофінансуванням секторів освіти і, особливо, науки, а також кращими перспективами розвитку професійної кар’єри поза Україною. Подальше утримування низького рівня фінансування НДДКР, а також недосконала структура цих видатків. Зростаюча міжнародна конкуренція у здобутті ресурсів з Програм Розвитку ЄС. Брак формалізованого на законодавчому рівні співробітництва сектора науки Консорціуму з підприємствами. Низька обізнаність підприємців та менеджерів підприємств щодо можливостей впровадження інноваційних продуктів Консорціуму. Неочевидні для підприємств ефекти від співробітництва, що полягають в недостатній аплікаційності інновацій, пропонованих через наукові підрозділи Консорціуму.

Джерело: розробка авторів

2. Запозичити позитивний досвід зарубіжних країн, зокрема США, Японії, Німеччини, Південної Кореї, Польщі та інших, нагромаджений ними при створенні інноваційних структур за участю університетів (технопарків, технополісів, ННВК тощо).

3. Забезпечити науково-прикладний характер навчання в університетах. Під час навчання та проходження виробничих практик (в т. ч. й за кордоном), а також при виконанні магістерських робіт студентам необхідно створювати середовище для реалізації підприємницьких ідей, особливо тих, що можуть принести значний економічний ефект. У програми навчальних дисциплін варто ввести теми з розробки, трансферу та комерціалізації інноваційних продуктів. У кожному університеті слід визначити підрозділ, що має залучати бізнес до роботи зі студентами, зокрема випускниками.

4. В університетах для підприємців та менеджерів підприємств слід створити точки доступу до інформації про інноваційні продукти. Це можуть бути підрозділи з трансферу технологій, он-лайн платформи для отримання інформації та офф-лайн майданчики для спілкування [8, с. 18]. Для безкоштовного доступу малих підприємців до інноваційних продуктів варто запровадити систему ваучерів.

5. Забезпечити більшу фінансову прозорість у діяльності університетів та інноваційних структур за їх участю, публікуючи розширені дані на відповідних веб-сайтах. Впровадити систему оцінки непрямого економічного впливу витрат університетів та інноваційних структур за їх участю на розвиток ОТГ, районів і регіонів, на виникнення відповідного мультиплікативного ефекту за рахунок надання робочих місць, споживання продуктів і послуг місцевих і регіональних виробників тощо. Для цього необхідно сформувавши необхідну статистичну базу даних в автоматизованій системі муніципальної та регіональної статистики [7, с. 195].

6. Залучати співробітників університетів та інноваційних структур за їх участю до розробки стратегій розвитку ОТГ, районів і регіонів.

7. Покращити організаційне управління інноваційними структурами за участю університетів шляхом введення в органи їхнього управління представників ОМРС та підприємств усіх форм власності.

Список використаних джерел

1. Падалка О.С. Децентралізація – нова парадигма соціально-економічного розвитку регіонів України / О.С. Падалка, В.В. Кулішов // Економіка України. – 2015. – № 10. – С. 45-53.

2. Романюк С.А. Децентралізація: теорія та практика застосування: монографія / С.А. Романюк. – К., 2018. – 216 с.

3. Клименко Л. Перспективи і роль академічних консорціумів у процесах реформування вищої освіти в Україні / Л. Клименко, Ю. Кондратенко // Маркетинг в Україні. – 2012. – № 2. – С. 45-55.

4. Підоричева І.Ю. Сучасні передумови створення системи взаємодії науки, освіти і промислового комплексу / І.Ю. Підоричева // Економіка промисловості. – 2009. – № 3. – С. 119-124.

5. Калетнік Г.М. Науково-навчально-виробничий комплекс як концепція механізму переходу агропромислового виробництва на інноваційну модель розвитку / Г. М. Калетнік // Економіка АПК. – 2013. – № 9. – С. 5-11.

6. Калетнік Г.М. Практична реалізація державної політики у сфері вищої освіти та положень нового закону “Про вищу освіту” в концептуальних засадах підготовки фахівців на базі ННВК “Всеукраїнський науково-навчальний консорціум” / Г.М. Калетнік, І.В. Гунько, Е.А. Кіреєва // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. – 2016. – № 9. – С. 7-19.
7. Карпюк О.А. Бізнес-інкубатори та роль тріади “місцева влада – бізнес – університети” у місцевому розвитку громад / О.А. Карпюк // Проблеми сталого розвитку суспільства: погляд очима різних поколінь : [монографія] / за заг. ред. О.Ю. Березіної, Ю.В. Ткаченко. – Черкаси : Видавець Чабаненко Ю. А., 2016. – С. 176-196.
8. Роль університетів в економічному розвитку міст, регіонів, країни : звіт III Національного форуму “Бізнес і університети” / уклад. : О. Янковська, А. Зінченко ; за ред. М. Саприкіної. – К. : Центр розвитку корпоративної соціальної відповідальності, 2015. – 66 с.
9. DESPRO: швейцарсько-український проект підтримки децентралізації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://despro.org.ua>.
10. Флорида Р. Креативный класс: люди, которые меняют будущее / Р. Флорида: пер. с англ. – М. : Классика-XXI, 2007. – 432 с.
11. Васильченко Г. Планування розвитку територіальних громад: навч. посіб. для посадових осіб місцевого самоврядування / Г. Васильченко, І. Парасюк, Н. Єременко. – К. : ТОВ “ПІДПРИЄМСТВО “ВІ ЕН ЕЙ”, 2015. – 256 с.
12. Ицкович Г. Тройная спираль. Университеты – предприятия – государство. Инновации в действии / Г. Ицкович ; пер. с англ. – Томск : изд-во Томск. гос. ун-та систем управл. и радиоэлектроники, 2010. – 238 с.
13. Cluster and network policy programmes in Europe [Electronic resource] / Christensen T. A., Köcker G. M., Lämmer-Gamp T. etc. // TCI: The global practitioners network for competitiveness, clusters and innovation. – 2011. – 20 June [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tci-network.org>.
14. Форум “Інноваційний розвиток – основа заможної, процвітаючої громади та бізнесу” в НТУУ “КПІ” [Електронний ресурс] / НТУУ “КПІ”. – 2018. – 12 квітня. – Режим доступу : <http://kpi.ua/15-04-22>.
15. Украина получит от Евросоюза 17 млн евро на науку [Электронный ресурс]. – РИА Новости Украина. – 2018. – 7 марта. – Режим доступа: <https://rian.com.ua>.
16. Звіт про конкурентоспроможність регіонів України 2013: Назустріч економічному зростанню та процвітанню [Електронний ресурс] / [Т. Бойко, І. Гончаренко, Н. Дмитрюк та ін.]. – К. : Фонд “Ефективне управління”, 2013. – 232 с. – Режим доступу: <http://debaty.org>.

Список використаних джерел у транслітерації / References

- 1.1. Padalka O.S., Kulishov V.V. (2015). Decentralizaciya – nova parady`gma social`no-ekonomichnogo rozvy`tku regioniv Ukrayiny. *Ekonomika Ukrayiny`*.
2. Romanyuk S. A. (2018). Decentralizaciya: teoriya ta prakty`ka zastosuvannya: monografiya.

3. Kly`menko L., Kondratenko Yu. (2012). Perspektyvy` i rol` akademichny`x konsorciumiv u procesax reformuvannya vy`shhoi osvity` v Ukrayini. *Marketyng v Ukrayini*.

4. Pidory`cheva I. Yu. (2009). Suchasni peredumovy` stvorennya sy`stemy` vzayemodiyi nauky`, osvity` i promy`slovogo kompleksu. *Ekonomika promy`slovosti*.

5. Kaletnik G. M. (2013). Naukovo-navchal`no-vy`robnny`chy`j kompleks yak koncepciya mexanizmu perexodu agropromy`slovogo vy`robnny`cztva na innovacijnu model` rozvy`tku. *Ekonomika APK*.

6. Kaletnik G. M. Gun`ko I. V., Kiryeyeva E. A. (2016). Prakty`chna realizaciya derzhavnoi polity`ky` u sferi vy`shhoi osvity` ta polozhen` novogo zakonu «Pro vy`shhu osvitu» v konceptual`ny`x zasadax pidgotovky` faxivciv na bazi NNVK «Vseukrayins`ky`j naukovo-navchal`ny`j konsorcium». *Ekonomika. Finansy`. Menedzhment: aktual`ni py`tannya nauky` i prakty`ky`*.

7. Karpyuk O. A. (2016). Biznes-inkubatory` ta rol` triady` «misceva vlada – biznes – universy`tety`» u miscevomu rozvy`tku gromad. Problemy` stalogo rozvy`tku suspil`stva: poglyad ochy`ma rizny`x pokolin` : [monografiya] / za zag. red. O. Yu. Berezinoi, Yu. V. Tkachenko. – Cherkasy` : Vy`davec` Chabanenko Yu.

8. Rol` universy`tetiv v ekonomichnomu rozvy`tku mist, regioniv, krayiny` (2005): zvit III Nacional`nogo forumu «Biznes i universy`tety`» / uklad. : O. Yankovs`ka, A. Zinchenko ; za red. M. Sapry`kinoyi. – K. : Centr rozvy`tku korporaty`vnoi social`noi vidpovidal`nosti.

9. DESPRO: shvejczars`ko-ukrayins`ky`j proekt pidtry`mky` decentralizaciyi [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu : <http://despro.org.ua/social-projects/pidtrymka-reform-z-detsentralizatsiyi-v-ukrayini/pro-reformi/>.

10. Flory`da R. (2007). Kreaty`vny`j klass: lyudy`, kotorye menyayut budushhee / R. Flory`da ; per. s angl. – M. : Klassy`ka-XXI.

11. Vasy`l`chenko G. , Parasyuk I., Yeremenko N. (2015). Planuvannya rozvy`tku tery`torial`ny`x gromad: navch. posib. dlya posadovy`x osib misceвого samovryaduvannya. – K. : TOV «PIDPRY`YeMSTVO «VI EN EJ».

12. Y`czkovy`ch G. (2010). Trojnaya spy`ral`. Uny`versy`tety` – predpry`yaty`ya – gosudarstvo. Y`nnovacy`y` v dejstvy`y` per. s angl. – Tomsk : y`zd-vo Tomsk. gos. un-ta sy`stem upravl. y` rady`o`elektrony`ky`.

13. Cluster and network policy programmes in Europe (2013). [Electronic resource] / Christensen T. A., Köcker G. M., Lämmer-Gamp T. etc. // TCI: The global practitioners network for competitiveness, clusters and innovation. Resource is available at : <http://www.tci-network.org/news/313>.

14. Forum «Innovacijny`j rozvy`tok – osnova zamozhnoi, proczvitayuchoyi gromady` ta biznesu» v NTUU «KPI» (2018). [Elektronny`j resurs] / NTUU «KPI» – Rezhy`m dostupu : <http://kpi.ua/15-04-22>.

15. Ukray`na poluchy`t ot Evrosoyuza 17 mln evro na nauku (2017). [Elektronny`j resuos]. RY`A Novosty` Ukray`na.– Rezhy`m dostupa : <https://rian.com.ua/economy/20180307/1033030166/Ukraine-EU-nauka.html>.

16. Zvit pro konkurentospromozhnist` regioniv Ukrayiny` (2013): Nazustrich ekonomichnomu zrostannu ta proczvitannu [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu : http://debaty.org/uploadfiles/ckfinder/files/reports/2013/FEG_report_2013_body_ukr_web.pdf.

ANNOTATION
ACTIVITIES OF UNIVERSITIES AND INNOVATION STRUCTURES FOR
THEIR PARTICIPATION AS FACTORS OF SUSTAINED LOCAL AND
REGIONAL DEVELOPMENT IN CONDITIONS OF THE REFORM OF
DECENTRALIZATION (AT THE EXAMPLE OF THE NNVC “UKRAINIAN
SCIENTIFIC-EDUCATIONAL CONSORTIUM”)

KALETNIK Hrygoriy,
Doctor of Economic Sciences, Professor,
Academician of the NAAS of Ukraine,
President of the “Ukrainian Scientific-Educational Consortium”,

PIDVALNA Oksana,
Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Agricultural Management,

KOLESNIK Tatyana,
Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Administrative
Management and Alternatives Energy Sources,
Vinnitsia national Agrarian University
(Vinnitsia)

It is shown that in the conditions of the decentralization reform in the sustainable development of the united territorial communities and regions, universities and innovative structures created with their participation play an important role, which fully corresponds to the model of “triple spiral” (universities - enterprises - power) G. Iskovich.

The experience of formation of innovative structures on the basis of this model in foreign countries and Ukraine is revealed. The role of Vinnitsa National Agrarian University in creating innovative structures such as the scientific-educational consortium has been noted. Two main directions of influence of university and consortium on its participation on sustainable local and regional development are singled out and analyzed: 1) training personnel for local and regional economy and authorities; 2) development, commercialization and transfer of innovative technologies of the consortium to the enterprises of the united territorial communities and regions in order to increase tax revenues to local budgets. It is proved that the activities of the consortium have a significant positive impact on the competitiveness of the united territorial communities and regions, primarily due to the growth of their educational, qualification and innovation potential.

The strategic directions of further development of the consortium in the context of sustainable local and regional development on the basis of SWOT-analysis of its activity are determined. The measures necessary for the approval of universities and innovative structures with their participation as drivers of sustainable local and regional development under conditions of decentralization reform are substantiated.

Key words: university, innovation structure, All-Ukrainian scientific and educational consortium, decentralization reform, sustainable local and regional development.

Fig. 2. Tab. 2. Lit. 16.

АННОТАЦИЯ
ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ УНИВЕРСИТЕТОВ И ИННОВАЦИОННЫХ СТРУКТУР С
ИХ УЧАСТИЕМ КАК ФАКТОР УСТОЙЧИВОГО МЕСТНОГО И
РЕГИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ В УСЛОВИЯХ ПРОВЕДЕНИЯ РЕФОРМЫ
ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИИ (НА ПРИМЕРЕ НУПК “ВСЕУКРАИНСКИЙ
НАУЧНО-УЧЕБНЫЙ КОНСОРЦИУМ”)

КАЛЕТНИК Григорий Николаевич,
доктор экономических наук, профессор, академик НААНУ,
президент УНПК “Всеукраинский научно-учебный консорциум”,

ПИДВАЛЬНА Оксана Григорьевна,
кандидат экономических наук,
доцент кафедры аграрного менеджмента,

КОЛЕСНИК Татьяна Васильевна,
кандидат экономических наук,
доцент кафедры административного менеджмента
и альтернативных источников энергии,
Винницкий национальный аграрный университет
(г. Винница)

Показано, что в условиях проведения реформы децентрализации, в устойчивом развитии объединенных территориальных общин, районов и регионов важную роль играют университеты и инновационные структуры, созданные с их участием, что вполне соответствует модели “тройной спирали” (университеты – предприятия – власть) Г. Ицковича.

Изучен опыт формирования инновационных структур на основе этой модели в зарубежных странах и Украине. Отмечена роль Винницкого национального аграрного университета в создании инновационных структур типа научно-учебного консорциума. Выделены и проанализированы два основных направления влияния университета и консорциума с его участием на устойчивое местное и региональное развитие: 1) подготовка и переподготовка кадров для местной и региональной экономики, органов местной и региональной власти; 2) разработка, коммерциализация и трансфер инновационных технологий консорциума предприятиям объединенных территориальных общин, районов и регионов для увеличения налоговых поступлений в местные бюджеты. Доказано, что деятельность консорциума оказывает заметное положительное влияние на повышение конкурентоспособности объединенных территориальных общин, районов и регионов, прежде всего из-за роста их образовательно-квалификационного и инновационного потенциалов.

Определены стратегические направления дальнейшего развития консорциума в контексте устойчивого местного и регионального развития на основе SWOT-анализа его деятельности. Обоснованы меры, необходимые для утверждения университетов и инновационных структур с их участием как драйверов устойчивого местного и регионального развития в условиях реализации реформы децентрализации.

Ключевые слова: университет, инновационная структура, Всеукраинский научно-учебный консорциум, реформа децентрализации, устойчивое местный и региональное развитие.

Рис. 2. Табл. 2. Лит. 16.

Інформація про авторів

КАЛЕТНИК Григорій Миколайович – доктор економічних наук, професор, академік НААНУ, президент ННБК “Всеукраїнський науково-навчальний консорціум”, Вінницький національний аграрний університет (21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, e-mail: rector@vsau.org).

ПІДВАЛЬНА Оксана Григорівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри аграрного менеджменту, Вінницький національний аграрний університет (21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, e-mail: pog@vsau.vin.ua).

КОЛЕСНИК Тетяна Василівна - кандидат економічних наук, доцент кафедри адміністративного менеджменту та альтернативних джерел енергії, Вінницький національний аграрний університет (21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, e-mail: sergej.kolesnik@gmail.com).

KALETNIK Hrygoriy – Doctor of Economic Sciences, Professor, Academician of NASS of Ukraine, President of the “Ukrainian Scientific-Educational Consortium”, Vinnytsia National Agrarian University (21008, Vinnytsia, 3, Soniachna Str., e-mail: rector@vsau.org).

PIDVALNA Oksana – Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of the Department of Agricultural Management, Vinnytsia National Agrarian University (21008, Vinnytsia, 3, Soniachna Str., e-mail: pog@vsau.vin.ua).

KOLESNIK Tatyana – Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of the Department of Administrative Management and Alternative Energy Sources, Vinnytsia National Agrarian University (21008, Vinnytsya, 3, Soniachna Str., e-mail: sergej.kolesnik@gmail.com).

КАЛЕТНИК Григорий Николаевич – доктор экономических наук, профессор, академик НААНУ, президент УНПК “Всеукраинский научно-учебный консорциум”, Винницкий национальный аграрный университет (21008, г. Винница, ул. Солнечная, 3, e-mail: rector@vsau.org).

ПІДВАЛЬНА Оксана Григорьевна – кандидат экономических наук, доцент кафедры аграрного менеджмента, Винницкий национальный аграрный университет (21008, г. Винница, ул. Солнечная, 3, e-mail: pog@vsau.vin.ua).

КОЛЕСНИК Татьяна Васильевна – кандидат экономических наук, доцент кафедры административного менеджмента и альтернативных источников энергии, Винницкий национальный аграрный университет (21008, г. Винница, ул. Солнечная, 3, e-mail: sergej.kolesnik@gmail.com).

